

Siriuksen alla

Onerva Östman
Paula Lähde

OPETUSHALLITUS

© Opetushallitus ja tekijät

Opetushallitus

PL 380

00531 Helsinki

www.oph.fi/verkkokauppa

Ulkoasu ja taitto: Riitta Tiihonen

Kuvitus: Paula Lähde

Kielenhuolto ja toimitus: Markku Juusola, Taija Paasilinna-Helminen, Essi Sorsa

Tuottaja: Taija Paasilinna-Helminen

ISBN 978-952-13-5423-6

Paino: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere, 2014

Tämä teos on oppikirja. Teos on suojattu tekijänoikeuslailla (404/61). Teoksen valokopioiminen on kielletty, ellei valokopiointiin ole hankittu lupaa. Tarkista, onko oppilaitoksellanne voimassaoleva valokopiointilupa. Lisätietoja luvista ja niiden sisällöstä antaa Kopiosto ry www.kopiosto.fi. Teoksen tai sen osan digitaalinen kopioiminen tai muuntelu on ehdottomasti kielletty.

Oppilaalle

Tämä kirja sisältää tarinoita elämästä.
Ympärillä tapahtuvista asioista on hyvä puhua.
Meillä on erilaisia käsityksiä asioista ja arvostamme
eri asioita.

Meillä on kuitenkin samoja tarpeita.
Kaikki tuntevat surua ja iloa.
Kaikki olemme arvokkaita.

Kirjassa kerrotaan Sิริuksen tähtikuviosta,
joka loistaa meille kaikille. Elämme saman
taivaan alla.

Toivomme, että tästä kirjasta on
sinulle iloa. Sen avulla voit kasvaa hyväksymään
monenlaisia asioita ja erilaisia ihmisiä.

Opettajalle

Siriuksen alla on luku- ja tehtäväkirja alakoulun opetusryhmille, joissa on myös eri kieli- ja kulttuuriryhmistä tulevia tai erityistä tukea tarvitsevia lapsia. Sadut ja tarinat on helppo ymmärtää ja ne liittyvät lasten kokemusmaailmoihin. Teksteissä on pyritty selkokielisyyteen.

Kirjaa voi käyttää monikulttuurisuuskasvatuksen tai elämäntutkimuksen teemojen käsittelyyn.

Tarinat on ryhmitelty kolmeen eri väreillä merkittyyn kokonaisuuteen. Kokonaisuuksien alkulehdillä on ajatuksia ja elämänohjeita, jotka nousevat tarinoiden sisällöistä.

Opettaja voi käyttää kertomuksia keskustelun pohjana ennen varsinaista työskentelyä tai toimintaa ja integroida käsiteltävää aihetta leikkiin tai taiteelliseen työskentelyyn.

Päämääränä on saada lasten luovat kyvyt käyttöön.

Työskentelytavoissa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus. On tärkeää, että kaikki saavat ilmaista itseään ja kertoa mielipiteistään.

Koko kirjan pääajatus on selviytymisen taitojen kasvattaminen ja positiivisen näkökulman löytäminen erilaisiin elämäolosuhteisiin. Kirjan avulla lapset muodostavat käsityksen erilaisista perhesuhteista, toisen kohtaamisen tilanteista sekä lasten oikeuksista ja velvollisuuksista arkielämässä.

Tekijät 1.3.2014

Sisällys

Minä ja muut 9

1	Sirius	11
2	Alisa ei halua hiihtää	17
3	Kristan uusi puhelin	21
4	Maija tekee väärin	27
5	Pojat auttavat sairasta vanhusta	33
6	Apina	39
7	Jeren valkoinen valhe	43
8	Isoveli lähtee kurkien mukaan	49

Opimme toisiltamme 53

9	Uusi oppilas	55
10	Vanha Esteri	59
11	Lassen isä muuttaa pois kotoa	65
12	Liinan perhe	71
13	Lapsi Aurinkovarjon kodista	77
14	Veljekset sijaiskodissa	81
15	Sonjan luona	85
16	Nadiralla ja Selmalla on uudet vaatteet	91

Lasten oikeuksia 97

17	Severiä haukutaan	99
18	Jalil uudessa kotimaassa	105
19	Qaalin reppu	111
20	Pipatyttö Minh	115
21	Savitrin aloittaa koulun	119
22	Erik lukee tsunamista	123
23	Tytti tekee kotitöitä	127
24	Tatun piilopaikka	133

1 Sirius

Eräänä päivänä opettaja toi kouluun eläinkirjoja. Lapset keskustelivat erilaisista kotieläimistä. He saivat kertoa eläinystävistään ja lemmikeistään muille. Bujar viittasi.

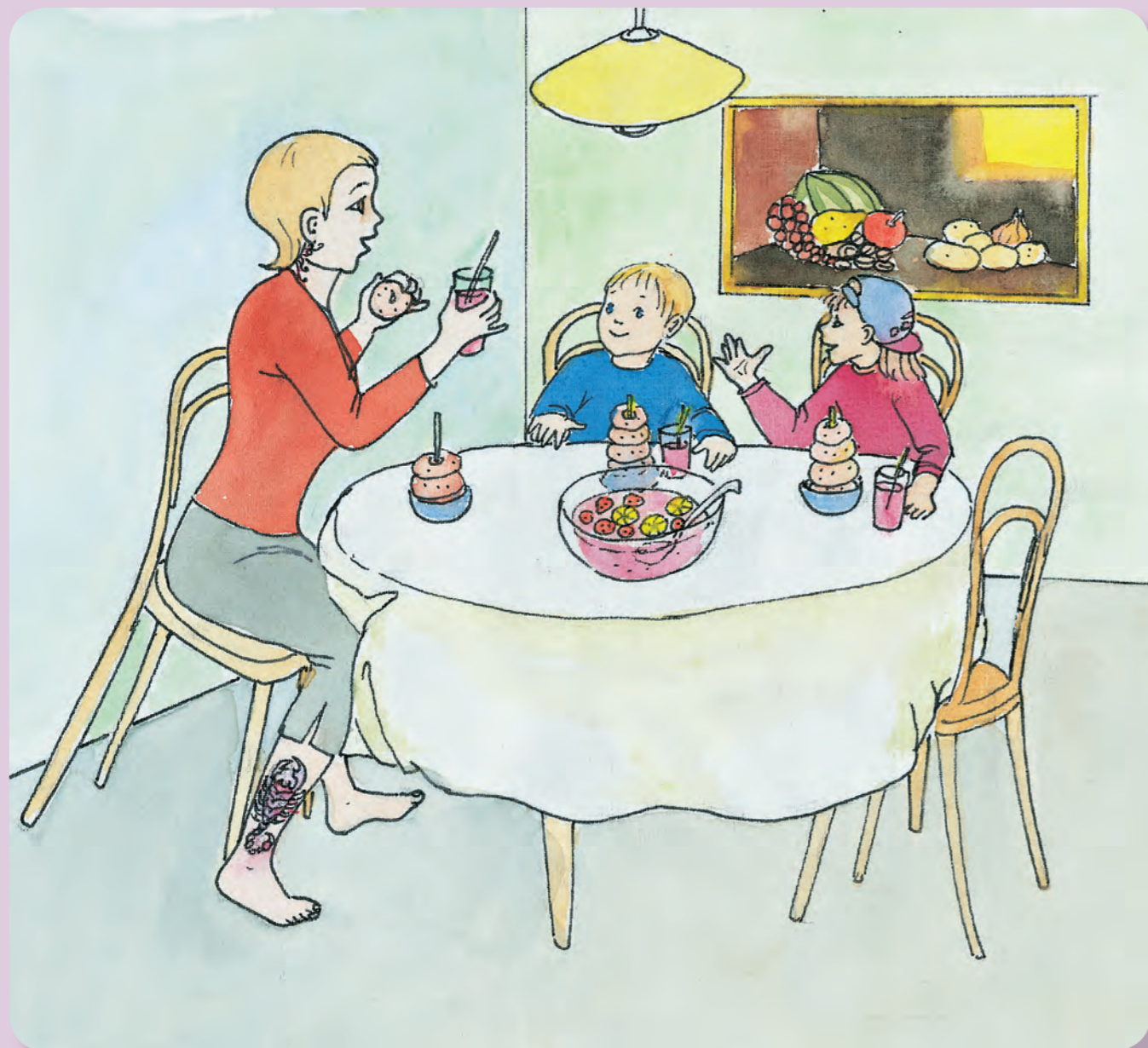
- Minä saan ensi viikolla oman koiranpennun. Minä kävelen sen kanssa ulkona ja opetan sille temppuja, Bujar kertoi innostuneella äänellä.
- Ai, mistä sinä sen saat? uteli opettaja.
- Minun isä ostaa sen minulle, jatkoi Bujar.
- No, siinäpä sinulla onkin puuhaa, kun opetat sille hyviä tapoja, sanoi opettaja.

Tunti jatkui. Lapset piirsivät kuvan omasta lemmikistään tai toivomastaan kotieläimestä. Kuvaan piti piirtää, mitä hoitaja ja lemmikki tekevät yhdessä. Bujar piirsi ruskean mäyräkoiran, jota hän talutti hihnassa.

Muutaman päivän päästä Bujar kertoi välitunnilla silmät loistaen opettajalle:

- Meillä on koiranpentu. Sen nimi on Sirius. Se on vielä pieni ja pissaa lattialle. Sirius nukkuu minun sängyn vieressä matolla.
- Ai, nytkö sinä olet saanut sen pennun? Sillähän on hieno nimi. Nimi tarkoittaa Ison koiran tähtikuviota, opettaja sanoi.

12 Liinan perhe

Joka toinen perjantai Lassen isä tuli ja soitti ovikelloa kaksi kertaa. Se oli sovittu merkki. Silti soitto yllätti aina Lassen niin, että hän säikähti.

- Ehditkö jäädä kahville? kysyi äiti.
- Kiitos, en ehdi, sillä jätin auton jätevaraston eteen. Voin saada sakon, jos viivyn liian kauan. Lasse, nyt tavarat nopeasti reppuun, niin pääsemme lähtemään! vastasi isä.

Lassella oli kaikki valmiina: unilelu, pikkukoira, paloauto, legoja, värikyniä ja värityökirja. Isä asui kuudennessa kerroksessa vanhassa kerrostalossa.

Samassa kerroksessa asui myös Liina. Hän oli Lassen ystävä. Heistä tuli ystäviä ulkona hiekkalaatikolla. He leikkivät yhdessä paperilennokilla.

- Vaikka Liina ei tunne minua ollenkaan, hän tuli leikkimään hiekkalaatikolle minun kanssa. Minä en kyllä olisi uskaltanut, Lasse ajatteli.

Liinaan oli helppo tutustua. Hän oli reilu ja hauska.

Myöhemmin Liina pyysi Lassen kotiinsa pelaamaan lautapeliä. Lasse suostui. Liinan ovessa luki Miettinen - Lövgren.

- Minä olen yhtä suomalainen kuin tekin ja nyt minä haluan reppuni. Sitä paitsi nimeni tarkoittaa kallisarvoista, Qaali vastasi urheasti.

Kiusaajat eivät olleet kuulevinaankaan, vaan alkoivat heitellä Qaalin reppua toisilleen.

Eveliina ei ollut koskaan ajatellut, että Qaali oli erilainen kuin muut. Qaalin äiti oli suomalainen ja isä oli somali. Siksi hänen ihonsa oli vaaleanruskea, hiukset olivat mustat ja silmät tummanruskeat. Luonteeltaan Qaali oli rohkea ja puhelias. Eveliina itse ei aina saanut sanaa suustaan. Nyt Qaalilla oli kuitenkin kyynelleet silmissään.

Eveliinaa pelotti, että pojat alkaisivat kiusata häntäkin. Hän pysytteli kaukana. Hän toivoi, että joku opettajista tulisi ja lopettaisi kiusaamisen.

Sitten koulun keittiön ovi aukeni. Keittäjä tuli käytävälle. Hän sieppasi Qaalin repun itselleen.

- Hävetkää! Taas te kaksi kiusaatte pienempää. Veisin teidät heti puhutteluun, mutta rehtori ei ole tänään paikalla. Nyt pyydätte anteeksi tältä pieneltä tytöltä, että kiusasitte häntä! Suomen laki kieltää henkilöihin ja heidän tavaroihinsa koskemisen, jos he eivät sitä itse tahdo. Ihmisiä ei saa nimitellä loukkaavilla sanoilla. Se on rasismia, keittäjä sanoi äkäisesti.

Keittäjä oli tiukka täti. Pojat eivät uskaltaneet olla tottelematta. Nolon näköisinä molemmat kiusaajat pyysivät anteeksi Qaalilta. Qaali tuijotti lattiaan. Qaali oli vieläkin loukkaantunut ja vihainen. Se näkyi hänestä.

- Onkohan Qaali vihainen minullekin? Tahtooko hän olla enää kaverini, pohti Eveliina, kun tytöt lopulta kohtasivat koulun ulko-ovella.

Rasismi

Rasismi tarkoittaa sitä, että jotain ihmisryhmää pidetään huonompana kuin muita. Rasistin mielestä hänen oma ihmisryhmänsä on parempi ja arvokkaampi kuin muut. Rasismi on rikos.

KYSYMYKSIÄ

1. Miksi Eveliina ei puolustanut eikä hakenut apua, kun hänen ystäväänsä kiusattiin?
2. Miksi pojat kiusasivat Qaalia?
3. Mitä Qaali tarkoitti, kun hän sanoi, että hän on yhtä suomalainen kuin pojatkin?
4. Uskotko, että Qaalin ja Eveliinan ystävyys jatkuu?
5. Mitä teet, jos näet kun kaveriasi kiusataan?

TEHTÄVÄ

Opettaja tuo luokkaan vaatteita, peruukkeja, kasvomaalausvärejä ja muuta rekvisiittaa. Oppilaat voivat pukeutua erikoisiin asuihin ja maalata kasvojaan. Opettaja kuvaa roolihahmot. Seuraavalla tunnilla tarkastellaan kuvia yhdessä. Roolihahmoille keksitään elämäntarinat.